

מסורת הש"ס

(א) ונחשיתני נמי אמרין לקולא רש"י בשבת קנה. ד"ה ושמאל אמרין. (ב) וזה מנ. (ג) ומוספתא פ"ד, ט"ז כפי המשוניות להנמיכ'ם כפ"י דסנהדרין כהנא דהש"ס. (ד) אר"י פ"ד ע"ש דלמא בשם אלעזר בן אבוה, (ה) נ"י רש"י דסנהדרין נ"ל. ד"ה יש להס' לו. (ו) ז"ל ויוסף ט"ז. (ז) מפתח, (ח) כלס' של כהנא, (ט) שבת קט"ז.

תורה אור השלם

1. והא"ר יהודה תורה ודבריה וחסד על פני תהום ורחב אלהים מרחקת על פני דקפ"ט. 2. ואמר אלהים ידי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. 3. אל תתן את פיה לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני הפולאך כי שגגה היא למען יקצק האלהים על קולך ותבל את מעשה ידך. קהלת ה' 4. שובו בנים שובבים נאם יי' כי אגבי בעליכם בכם וקצתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה ודבאיתא אלהים עין: ויהיה ג' די ביום טובה וזה הטוב ויהיה קצת ראה גם את זה לעומת זה עשה האלהים על דברת שלא ימציא האדם אחריו מאונק:

קהלת ז' יד 6. תחת בשבתם משנה וקלמה יורו וקלם לבן בארצם משנה יירשו שמחת עולם ותהיה לזה: ישינהו א' 7. יבשו רדפי ואל אבישה אג' יחתו המה ואל אחתה אג' יקביא עליהם יום קצת ומשנה שרון שפרם: ירמיהו י"ז 8. לא יערכנה וקב וזכוכית ותמרחנה כל פלי: איוב כ"ד 9. אין שלום אומר יי' לך רשעים: ישינהו מח כב 10. כי אם תבסטי בנתך ותרבי לך בירת נקמת עונך לפני נאם אלהים: ירמיהו ב' כב

גליון הש"ס

גמ' וחישינן שפא באמבטי עיברה. עיין משנה למלך פט"ז מהל' ארומה הלכה ד פט"ז מהל' אי"צ הל' יי'.

מוסף רש"י

ונוחין לאבדן ככלי דזכוכית. לא שאין להם מקנה (שם להם מקנה להמין ולמחר ולעשות מהן לין) אלא שפסוק נשתן מן מקמינן (סנהדרין א'.)

רבינו חננאל

דיכין רחוא למטטרון דאמריהבא ליה רישותא חדא שעתא למיתב למכתב וכתא דישראל אפר גמירי דלמלעה באותו מקום אין שם ישיבה שפא שתי רשויות הן. יצתה ב' קול ואמרה שובו בנים שובבים חרן מאלישע אחר שגלוי ידוע לפניו שאינו חורר בתשובה שלמה לעולם. שילוי היה חורר לא היה נטרד שאין הפרגוד נעלה בפני בעלי תשובה מיד מחיה למטטרון שתי פולסי נדרא. ח"ו שיש עליו דין אלא להראות אללישע שיש לו ארון שהוא עליו וזה שאמר אחר משום ר' עקיבא כי רשע מתחייב בגיהנם חלקו וחלק הצדיק והצדיק זוכה בג"ע חלקו וחלק הרשע ואסמכתא אקרא זה לכן בארצם משנה יירשו ומשנה שרון שבים. ד"א לאו דסמא הן וקרא מדרש הוא ולא עיקר. מיהו אית לן למימר שהמחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה ועונו גדול מאד והוא וכליו ועל כיצא בו נאמר ומשנה שרון

אין דורשין פרק שני חגיגה

טו.

יכול אני לנעול. שהיה צקי בהטייה וזו נמי נבעלת כן: נאמנטי. כלי שרומחין בו כל הגוף וי"ל שהטיה שם אדם שכבת זרע ונכנס במעיה: מעיקרא. כשילאת מן האדם: מאין ולאין. מאין תנא ואין לך טרוד: לופה הייתי. מתכוון במעשה נאמנטי: ואין גילימין. במקום חינוך מקום קשרי כרפת הרקיע צקרקע: גודא דגמלא. כשנסדרין לוחין לגש ז' אלא זו אי אפשר שלא תהא ריוח צינתיים וכן גילימין וכן כסי: סחופין. כפופין: אחר קיץ בניטעות. קלקל ועיות כנכנס לפרדס ומקצץ הנטיעות. ולפי שדימה אותן בתמלת הדברים לנכנס לפרדס נקט לישנא דקיץ בניטעות: לא עמיה לא גרסין: לא עורף. דבכל דליה יש להס פנים: עיפוי. עיפות: פולסי. מכת מקל כשטוואלד"י: פוגלא. ננון: ממישרא. ערוגה: ועוין לאבדן. על ידי שכתה: כ

יכול אני לנעול כמה בעילות בלא דם או דלמא דשמואל לא שכיח א"ל שכיחא אמר להו דשמואל לא שכיח א"ל וחישינן שמא באמבטי עיברה והאמר שמואל א"ל שכתב זרע שאינו יורה כחץ אינו מורעת א"ל מעיקרא נמי יורה כחץ הוה ת"ר א"ל מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהיה עומד על גב מעלה בהר הבית וראהו בן זומא ולא עמד מלפניו אמר לו מאין ולאין בן זומא אמר לו צופה הייתי בין מים העליונים למים התחתונים ואין בין זה לזה אלא שלש אצבעות בלבד שנאמר י"רווח אלהים מרחפת על פני המים כינה שמרחפת על בניה ואינה נוגעת אמר להן רבי יהושע לתלמידיו עדיין בן זומא מבחוני מכדי ורוח אלהים מרחפת על פני המים אימת הוי ביום הראשון הברדל ביום שני הוה דהואי דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים וכמה אמר רב אחא בר יעקב כמלא נימא ורבנן אמרי כי גודא דגמלא מר זוטרא ואיתימא רב אסי אמר כחרי גילימי דפריסי אהרדי ואמרי לה כחרי כסי דסחיפ אהרדי אחר קיצץ בניטעות עליו הכתוב אומר אל תתן את פיה לחטיא את בשרך מאי היא הוא מיטטרון דאמריהבא ליה רשותא א"ל למיתב למיכתב וכוותא דישראל אמר גמירא א"ל למעלה לא הוי לא ישיבה ולא תחרות ולא עורף ולא עיפוי שמא חס ושלום ב' רשויות א"ל הן אפקוהו למיטטרון ומחיהו שיתין פולסי דנורא א"ל מ"מ כי חזיתיה לא קמת מקמיה איתיביא ליה רשותא למימחק וכוותא דאחר יצתה בת קול ואמרה שובו בנים שובבים חוץ מאחר א"ל אמר הואיל ואיטריד ההוא גברא מההוא עלמא ליפוק ליתנהי בהאי עלמא נפק אחר לתרבות רעה נפק אשכח זונה תבעה אמרה ליה ולאו אלישע בן אבויה את א"ל עק פוגלא ממישרא בשבת ויהב לה אמרה אחר הוא שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה א"ל מאי דכתיב ג"מ את זה לעומת זה עשה האלהים אמר לו כל מה שברא הקב"ה א"ל ברא כנגדו ברא הרים ברא גבעות ברא ימים ברא נהרות אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא ברא צדיקים ברא רשעים ברא גן עדן ברא גיהנם כל אחד ואחד יש לו ב' חלקים אחד בנן עדן ואחד בגיהנם וזה צדיק נטל חלקו וחלק חברו בנן עדן נתחייב רשע נטל חלקו וחלק חברו בגיהנם אמר רב משרשיא מאי קראה גבי צדיקים כתיב לכן בארצם משנה יירשו גבי רשעים כתיב ומשנה שברון שברם שאל אחר את ר"מ לאחר שיצא לתרבות רעה מאי דכתיב א"ל יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז אמר לו אלו דברי תורה שקשין לקנותן ככלי זהב וכלי פז ונוחין לאבדן ככלי זכוכית א"ל אמר לו ר"ע רבך לא אמר כך אלא מה כלי זהב וכלי זכוכית א"ל מע"פ שנשברו יש להם תקנה אף ת"ח מע"פ שסרה יש לו תקנה אמר לו אף אתה חוזר כך אמר לו א"ל כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר ת"ר מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו א"ל אמר לו מאיר חוזר לאחרך שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת א"ל אף אתה חוזר כך א"ל ולא כבר אמרתי לך כבר שמעתי מאחורי הפרגוד שובו בנים שובבים חוץ מאחר תקפיה עייליה לבי מדרשא א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו אין שלום אמר ה' לרשעים עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר לו כי אם תבסבי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני עייליה לבי כנישתא אחריתי א"ל לינוקא

ומחיהו שיתין פולסי. להודיע א"ל שאלן יכולת למטטרון יותר מאחריני: שובו בנים שובבים. צירושלמי מפרש למה אירע לו כך ואיכא טפי מקראות שדורש והיה הורג א"ל דוברי תורה ואמר כל תלמיד דהוה חמי ליה הוה קטיל ולא עוד דהוה על לבית ועדא הוה חמי עזילא

קמיה סופרא ואמר מאן אלו עזדין הכא כו' כיון דהוה שמעין ליה שצקין ואזלין וקאמר ליה ר"מ מאי דכתיב וזה' ציך) את כל אשר לאיוז למשנה (איוז מ' ואמר לו שפכל לו ממונו והוא השיב שר"ע דרש ליה צוכות מצות ומעשים טובים צרך מראשיתו ומייתי ליה טוב אחרית דכר מראשיתו ודרש ליה ר"מ לאדם שהוליד צנים צילדותו ומתו וצוקנותו הוליד ונתקיימו ואמר לו ר"ע רבך לא כך דרש אלא טוב אחרית דכר שהוא טוב מראשיתו וצין הוה המעשה אצויה אצי הוה מגדולי ירושלים וציוס שזא למחולי קרא לכל גדולי ירושלים והושעין צדתי אחד ולר"א ולר' יהושע צמקוס אחר מן דאכלין ושפין שרין מטפחין ומרקדים אמרי עד דאלין עסקין דידהו נעסקו דדיין יצאו ונתעסקו דדברי תורה ירדה אש מן השמים והקיפה אותן אמר לון אצויה אצא גברין מה צאתם לשרוף ציתי אמר לו ח"ו אלא יושעין סיינו וחוזרין דברי תורה מתורה לנציאים ומנציאים לנכזבים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני לא צאש נתנו אמר הואיל וכן כהה של תורה אש יתקיים הכן הזה לתורה אני מפרשו ולפי שלא היטה כוננו לשמים לנפיק לא נתקיימו צו וצמקוס שיש צמקוס שלנו אחורי הפרגוד יש לשם ממחורי צית קדשי הקדשים עוד איתא התם שהיה רוכב ציוה"כ שחל להיות צצתה ושמע כו' ומייתי ההוא דפרק קמא דקדושין (דף נ"ט:) שראה א"ל אחד שנטל הצנים ושילת את האש וחי אייתי נפל ומת ולא היה דורש כו' יעקב דמיייתי התם ועוד איתא שראה לשון רבי יהודה הנחמסו נתון צפי כלל והיינו צברא רב דקדושין ורבי נתן אומר כשהיתה אמו מעוצרת ממנו עצרה לפני ע"ו והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין א"ל מזדעזע צנופה א"ל כעכא ולצקוס חלה מתנוגלה ואמר לו לר"מ רבך אצאש אול גציה לצקרת' וא"ל חוזר כך אמר אי הדנא מתקצלין אמר ליה והכתיב (תהלים ז) משז אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם צכה אלישע ונפטרי א"ר מאיר דומה שמתוך משונה נפטרי א"ל וחי מן דקצנונין ירדה אש מן השמים ושרפה אותו וא"ל לר"מ הא קצר דרבך [אוקיד אחא] וקא פריס גלימיה עליה ואמר ליני (פה) הלילה וגו' (רות ג) ליני פה צעולם הזה שדומה ללילה והיה צדוקר לעולם הצא אש יגאלך טוב יגאל זה הקדוש צדוקר הוא שנאמר טוב ה' לכל (תהלים קמה) יגאל ואש לא יספון לגאלך וגאלתך אנכי אמר ליה א"ל אין [אמרין] לך צהיהא עלמא למאן את צעי למקדנא קדמימא לאבדן או לרבך אמר לון מיקרב לרבי קדמי וצמר כן לאצא א"ל ושמעין לך א"ל ולא כן תנינן א"ל מליין תיק הספר עס הספר מליין אלישע צוכות מורחו: הא

עין משפט נר מצוה

א [מיי] פ"ח מהלכות יסודי התורה הלכה יא]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אית מורעת דלמא מעיקרא נמי יורה: (ב) שם דלמיתבא ליה רשותא חדא שעתא ביזמא למיתב ולמיכתב וכוותא: (ג) שם שפא חס ושלום שתי רשויות יש בשמיים מיד אפקו: (ד) שם חוץ מאחר שידע כבודי ומרד בי אמר הואיל ואיטריד כו' למיתב רעה אצתה כלי' ומיתב נפק נמחין: (ה) שם בן אצויה את ששמן יצא בכל הארץ עק פוגלא: (ו) שם כל מה שזא הקב"ה בעולמו צרא כנגדו: (ז) שם לאבדן ככלי זכוכית יצא כלי א"ל אלהים אפילו ככלי חרס אבל ר"ע כו': (ח) שם וכל זוכית הללו אע"פ ששחברו י: (ט) שם כל אמר לו והלא כבר שמעתי: (י) שם ללמוד תורה מפיו כיון שהגיע לחסות שבת אמר לו מאיר: (יא) תוב ד"ה ומחיהו וחי' להודיע שאין לו יכולת יותר מאחריני כלי' ד"ה שובו וחי' והיו הורג רבי מורה ואמרין כל תלמיד דהוה חמי ליה משבח באוריתא הוה קטיל ולא עוד אלא דהוה ע"ו וכו' קמי ספרא והוה אמר מאן אלין יתבין עזדין הכא כו' ויבין דהוה שמעין כן הוון שצקין ליה ואזלין לון וקאמר ליה לרבי מאיר וחי' שר' עקצא דרש ליה וחי' ברך את איוב מראשיתו צוכות מצות ומעשים טובים שהיו ביה מראשיתו ומייתי ליה טוב אחרית דכר מראשיתו טוב מראשיתו ורבי הוה המעשה אצויה אצויה מגדולי ירושלים היה וציוס שזא למחולי אחרו קרא וחי' אמר ר"א לרבי יהושע עד דאלין עסקין וחי' נעסקו אגן דדיין וחי' אמר לו אצויה אצויה רבתי מה צאתם לשרוף את ביתי עלי אמר לו ח"ו אלא יושעין סיינו וחוזרין דברי תורה מתורה לשמים שמחים כנתינתן מסיני וחי' אמר לון אצויה אצויה וכו': (ב) בא"ד שראה אדם אחד שנטל הצנים: (ג) בא"ד והיה אותו המין מפעפע צנופה כעכא. י"ב פירוש כלס' של עכא: (ד) בא"ד דומה דקצנונין ירדה אש מן השמים ושרפה את קברו ואמרנו ליה לרבי מאיר הא קיברא דרבך אייקר מה עבר אחא וקא פריס: (ה) בא"ד טוב כו' לכל ואש לא כלי' ומיתב יגאל נמחין: (ו) בא"ד אמרנו ליה לר"מ אין אמרין וחי' אמר לון אצא מיקרב לרבי קדמי:

לעזי רש"י

בשטנאד"ר. מקלות.